

Kartografiska Sällskapets utbildningssektion

– ett nytt tillskott i KS-familjen

S. Anders Brandt, Högskolan i Gävle, e-post: sab@hig.se, Anders Larsson, Göteborgs universitet, e-post: anders.larsson@geography.gu.se

På Kartografiska Sällskapets årsmöte i Jönköping den 21 mars beslutades att inrätta en ny sektion inom sällskapet – en utbildningssektion. Denna artikel beskriver bakgrunden till sektionen och dess verksamhetsidé.

Utbildningssektionens embryo tillkom för tre år sedan efter förslag från ULI som delegerade uppgiften till Geomatikprogrammet vid Högskolan i Gävle. Tanken vara att skapa ett forum för lärare inom geomatikområdet. Både för att sammanföra lärare från olika lärosäten, för att öka förståelsen för varandras arbeten, och för att kunna förbättra möjligheterna till samarbete.

Högskolan i Gävle stod som värd för den första konferensen – ”Lärarkonferens inom geomatik”. Förutom 23 personer från 8 universitet och högskolor deltog även representanter för Nätuniversitetet, företag och KY-utbildningar. Punkter som behandlades var:

- det europeiska utbildningsnätverket EEGICS (European Education in Geodetic Engineering, Cartography and Surveying) inom Socrates-programmet,
- det digitala kartbiblioteket och hur Sveriges universitet och högskolor ska kunna utnyttja den mängd kartdata som finns tillgängligt i detta bibliotek,
- distansutbildning via nätuniversitetet,
- diskussioner om gemensam upphandling av GIS-programvaror för Sveriges universitet och högskolor,
- redovisning av vilka kartografikurser som ges vid landets universitet och högskolor (se Margareta Elgs artikel i Kart & Bildteknik 2004:3) samt

- ämnesvisa gruppdiskussioner för att bygga nätverk för att förbättra samarbete och kvalitet i utbildningarna.

Nätverkskonferens

Året därpå arrangerades en ”utbildningskonferens” för ”Nätverket för GIS/GIT-lärare” av Linköpings universitet i Norrköping och deltagarantalet hade nu ökat till 28. På dagordningen denna gång stod:

- fortsatta diskussioner om det digitala kartbiblioteket. Hur långt har användandet kommit, vad bör ingå etc.?
- fortsatta diskussioner över central upphandling av programvaror,
- presentation av den nya läroboken i kartografi ”Konsten att framställa kartor”,
- fortsättningar på StrateGIS-projektet,
- flera föredrag om distansutbildning,
- genomgång av utbildningsprogrammen på KTH, Linköpings universitet, Lunds universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Uppsala universitet samt
- avslutande diskussioner om hur vi ska samarbeta i framtiden.

Under dessa två konferenser, och framför allt under de avslutande diskussionerna i Norrköping, framfördes önskemål om att formalisera verksamheten, vilken hittills endast har tillkommit tack vare arrangörernas egna initiativ. Kartografiska Sällskapet sågs som den organisation som bäst tillgodoser dessa behov inom de ämnesområden lärarkonferenserna har behandlat. Efter positivt gensvar från KS förbereddes arbetet med att inrätta en ny sektion och vid årsmötet antogs en verksamhetsplan med följande innehåll:

- Utbildningssektionens ämnesområden omfattar lantmäteri, samhällspla-

nering, geografi, geomatik, geoinformatik etc., i vid bemärkning, där aktuella ämnesområden sträcker sig från fotogrammetri och geodesi via GIT och fjärranalys till GIScience och kartografi.

Sektionens mål innefattar att:

- arbeta med utbildningsfrågor på alla nivåer inom utbildningssektorn och verka för ökad rekrytering till eftergymnasiala utbildningar inom Kartografiska Sällskapets intresseområden.
- årligen genomföra en konferens för lärare och övriga intresserade där utbildningsfrågor inom ämnesområdena behandlas.
- fungera som länk mellan privata och offentliga verksamheter samt utbildningsinstanser inom ämnesområdet, både nationellt och internationellt.
- främja kompetensuppbyggnaden i Sverige inom ämnesområdena.

Naturligtvis behandlar KS övriga sektioner också utbildningsfrågor, men förhoppningsvis blir avståndet ”kortare” mellan KS, arbetsgivare och utbildningar i framtiden.

Sektionsmedlemmar

Sektionsmedlemmar är: Anders Brandt (sammankallande), Högskolan i Gävle; Gerhard Bax, Uppsala universitet; Hans Hauska, egen verksamhet, och Anders Larsson, Göteborgs universitet. Dessutom fungerar Anders Wellving, Linköpings universitet, som har varit en av de drivande krafterna i sektionens upprättande; samt Tina Granqvist Pahlén och Göran Adelsköld, Sveriges lantbruksuniversitet, som stödjande personer i sektionens arbete.

Som sektionens första stora åtagande ingick arrangemanget av två sessioner vid GIT 2006 i Jönköping. Sessionen

”Utbildningsresurser på Nätet” lockade ett 30-tal åhörare (se länkar till intressanta Internetadresser i anslutning till denna artikel. Först ut var Per Westman från Nätuniversitetet. Han visade på möjligheter att använda övningsuppgifter som finns tillgängliga på Internet. Därefter var det tänkt att Torsten Håkansson, Stockholms Universitetsbibliotek, och Karin Larsson, Lunds universitet, skulle berätta om den nya manualen för det digitala kartbiblioteket. Tyvärr var de förhindrade att delta varför Petter Pilesjö, Lunds universitet, åtog sig presentationsuppgiften. Petter Pilesjö, med Ulrik Mårtensson som medförfattare, fortsatte sedan med att beskriva Lunds universitets tvååriga magisterutbildning i GIS på distans. Dessutom beskrevs erfarenheterna med att driva det lite okonventionella programmet som bl.a. har löpande kursperioder, dvs. studenten bestämmer själv studietakt.

Arbetsmarknadens behov

Den andra sessionen ”Arbetsmarknadens behov av GIT-kompetens – en paneldebatt” samlade ett 70-tal åhörare. Representanter för akademien, lantmäteriet, kommunerna och konsultbranschen presenterade sin syn på förhållandet mellan utbud och efterfrågan på GIT-arbetsmarknaden. Därpå följde en paneldebatt, allt under sessionsledaren Anders Wellvings vakande öga. Stig-Göran Mårtensson från Högskolan i Gävle inledde med en översikt över GIT-utbildningens utveckling och geografi under de senaste två decennierna. Därpå följde Britt-Marie Andersson, Lantmäteriet, som gav oss en bild av denna organisations arbete med kompetensförsörjning. Dessa inlägg kompletterades av Anders Olsson, SKMF, Jonas Sjölin, Linköpings kommun, och Fredrik Eklund, SWECO position i Malmö, som alla gav sina perspektiv på arbetsmarknad, utbildning och kompetens.

Debatt om yrkesutbildningar

Den efterföljande paneldebatten tog bland annat upp betydelsen av kvalificerade yrkesutbildningar (KY) inom GIT-området. Man var överens om att dessa definitivt har en plats och att många organisationer har ett behov av denna kompetens som ett komplement till GIT-ingenjörer och andra högskoleutbildade.

GIT-branschens förändring var en annan punkt som diskuterades. Flera deltagare vittnade om att man idag anställer människor med olika kompetenser som sedan mixas i organisationen. Exempelvis arbetar IT/Data-ingenjörer tillsammans med systemvetare och GIS-ingenjörer för att kunna täcka flera specialiserade kunskapsfält som GIT-arbetsgivaren förr inte ens behövde fundera över. Idag måste man på ett helt annat sätt ”spana av” det ökande och snabbt föränderliga utbildningslandskapet.

Varierade utbildningsbehov

Deltagarna i paneldebatten presenterade något varierade utbildningsbehov. Som exempel nämndes att Lantmäteriet snart kommer att behöva rekrytera personal till ett 90-tal platser i landet på grund av stora pensionsavgångar. Detta samtidigt som Stig-Göran Mårtensson i sin genomgång visade att det utexaminerades ungefär 150 civilingenjörer med GIT-inriktning under 2004. Förutom civilingenjörer och magistrar ser Lantmäteriet även ett behov av KY-utbildad personal för mer produktionsinriktade uppgifter. SWECO Position i Malmö visade på en annan verklighet med en låg medelålder och rekrytering för att möta en kontinuerlig tillväxt. SWECO skiljer sig dessutom från de traditionella arbetsgivarna genom att man rekryterar brett och arbetar med IT-lösningar och geomatik. Man har inga förväntningar att utbildningar på universitet/högskola skall kunna matcha deras snabbt skiftande behov. Kompetenser möts på ett helt annat sätt än tidigare, och det gäller idag för arbetsgivaren att mixa dessa. Linköpings kommun menade att från ett kommunalt perspektiv finns det ett stort behov av personer som arbetar med att förmedla geografiska informationstjänster i organisationen. Detta kräver ett brett angreppssätt och därför har man anställt akademiker, men det finns även ett behov av KY-utbildade i organisationen.

Konferens i Göteborg

Avslutningsvis vill vi slå ett slag för en kommande konferens i Göteborg 15-16 juni. Då träffas för tredje året nätverket för GIT-lärare vilket numera även utgör utbildningssektionen i KS. Konferensen kommer bland annat att ta upp det digitala kartbiblioteket, kurslitteratur och

andra utbildningsresurser samt arbets-situationen för GI-lärare i landet. Dessutom kommer utbildningssektionens framtida verksamhet att diskuteras eftersom det är meningen att konferensen ska fungera som underlag för verksamheten under resten av året. Mer information finns på <http://www.handels.gu.se/hgeo/giskonferens>.

Väl mött i Göteborg!

Internetadresser

Intressanta Internetadresser som innehåller övningsuppgifter:
<http://kursnavet.cfl.se/>
<http://www.dlese.org/> och
<http://www.lektion.se/>.

Det digitala kartbiblioteket hittas på hemsidan:
<https://geoimager.lantmateriet.se/digibib/> och manualen på hemsidan
<http://kartavdelningen.sub.su.se/DKB/>. Observera att man måste vara knuten till något av de universitet och högskolor som prenumererar på tjänsten för att kunna utnyttja denna.

Utbildningssektionen

De nya sektionsmedlemmarna i KS utbildningssektion:

Anders Brandt, universitetslektor i geomatik, Avdelningen för samhällsbyggnad, Högskolan i Gävle, sab@hig.se

Anders Larsson, universitetslektor i kulturgeografi, Kulturgeografiska institutionen, Göteborgs universitet, anders.larsson@geography.gu.se

Gerhard Bax, docent i geovetenskap, Institutionen för geovetenskaper, Uppsala universitet, gerhard.bax@geo.uu.se

Hans Hauska, docent i fjärranalys, affilierad med Avdelningen för geoinformatik, KTH, hans.hauska@geomatrics.kth.se